

МОЯ КАР'ЄРА

№ 4 (44)

Discere, cogitare, laborare docemus
We teach to learn, to think, to work

СЛОВО РЕКТОРА

ВІДКРИТТЯ НОВОГО КОРПУСУ

САЙМОН КУЗНЕЦЬ

**НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ
ГРОМАДЯН**

**V ЩОРІЧНА МІЖНАРОДНА
НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ
CED – 2020
У ХНЕУ ІМ. С. КУЗНЕЦЯ.**

ІСТОРИЧНА ДОВІДКА

Харківський національний економічний університет засновано у 1930 році як Харківський інженерно-економічний інститут (ХІЕІ). На сьогодні ХНЕУ ім. С. Кузнеця є найавторитетнішим вищим навчальним закладом України економічного спрямування. У поточному році загальний контингент студентів університету перевищив понад 8000 осіб. Студентів навчають 648 викладачів, зокрема 406 кандидатів наук, доцентів, 56 професорів, академіків галузевих академій наук. За час існування ХНЕУ ім. С. Кузнеця підготував безліч фахівців-економістів як для України, так і для інших країн світу. Студентам надається повний спектр навчальних послуг, здійснюється багатоступеневе навчання, перепідготовка та підвищення кваліфікації фахівців різних спеціальностей на шести факультетах денної та заочної форм навчання.

Широке визнання отримали роботи колективу вчених науково-дослідної лабораторії з економіки промисловості Харківського раднаргоспу при ХІЕІ під керівництвом проф. О.Г. Лібермана. На початку 1960-х рр. інститут стає одним із піонерів розробки та використання математичного апарату в економічних дослідженнях та створення потужних наукових шкіл у галузі економічної кібернетики, готує фахівців для проектування та обслуговування автоматизованих систем управління виробництвом. Досягненням інституту є створення сучасної системи перепідготовки та підвищення кваліфікації керівних кадрів для промисловості, орієнтованої на світові стандарти і високо оціненої як вітчизняними, так і зарубіжними фахівцями. Наприкінці 1980-х-на початку 1990-х рр. інститут уперше в Україні розпочав здійснювати підготовку спеціалістів із зовнішньоекономічної діяльності.

У 1980 році ХІЕІ нагороджено Почесною грамотою Президії Верховної Ради української РСР за заслуги у підготовці висококваліфікованих спеціалістів для народного господарства та у зв'язку з 50- річчям з дня заснування.

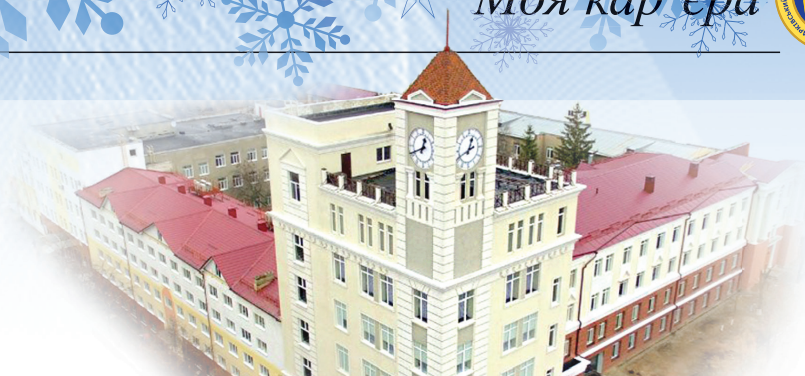
За результатами державної акредитації у 1994 р. ХІЕІ перетворено на Харківський державний економічний університет. Указом Президента України від 21 серпня 2004 р. університету надано статус національного.

У 2013 році ХНЕУ було присвоєно ім'я Семена Кузнеця – відповідний наказ було підписано Міністром освіти і науки України 14 жовтня 2013 року. Семен Кузнець – економіст, який отримав світове визнання у 1971 році. Тоді він став володарем Нобелівської премії. Цю нагороду Семену Кузнецю присвоїли не лише за дослідницькі роботи. Він брав участь у розробці рекомендацій для багатьох країн, як тим вийти з кризи. Аби більше людей дізналися про талановитого економіста Семена Кузнеця, в університеті вирішили увічнити його образ у бронзі. Тепер при вході до ХНЕУ ім. С. Кузнеця встановлена статуя нобелівського лауреата.

Моя кар'єра

Газета ХНЕУ ім. С. Кузнеця
№ 4 (44)

СЬОГОДНІ В НОМЕРІ:

- 4-5 СЛОВО РЕКТОРА
- 6-7 ВІДКРИТТЯ НОВОГО КОРПУСУ
- 8-9 САЙМОН КУЗНЕЦЬ
- 10 НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН
- 11 У ЩОРІЧНА МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ CED – 2020 У ХНЕУ ІМ. С. КУЗНЕЦЯ.

КОЛОНКА РЕДАКТОРА

Дорогі друзі!

Місією Харківського національного економічного університету є формування творчої, всебічно розвинутої особистості, справжнього професіонала для наукової та практичної роботи у сфері суспільно-економічної діяльності. Сьогодні пріоритетним завданням розвитку університету є досягнення світових стандартів вищої освіти на засадах соціальної справедливості, толерантності, суспільної злагоди й партнерства всіх учасників освітньої діяльності, поєднання фундаментальності та фаховості освітніх програм, що базуються на індивідуалізації змісту підготовки економічних кадрів залежно від попиту, соціальної обґрунтованості та інноваційності змісту вищої освіти, її безперервності, системності та систематичності, адаптації світового досвіду та збереження кращих вітчизняних освітянських програм. Реалізація цього завдання дозволить формувати інтелектуальну еліту країни у сфері економіки та готувати справжніх професіоналів.

«Життя є освіта» – писав наш Великий Кобзар Тарас Шевченко. Ця незаперечна істина підтверджена не лише його власним досвідом. Геніями народжуються десятки, а сотні тисяч стають знаменитими і досягають омріяних вершин, постійно оволодіваючи новими знаннями.

Шановні викладачі, співробітники, аспіранти та студенти, єднаймося – і вперед до світових стандартів вищої освіти, до праці на благо рідної України.

Издається с февраля 2010 года
(как информационный бюллетень),
с января 2011 года – газета.

Свидетельство о государственной регистрации
печатного средства массовой информации
ХК № 1634-375Р от 08.11.2010.

Периодичность выхода: 1 раз в квартал.
Адрес редакции: Украина, 61166, Харьков, просп. Науки, 9-А,
ХНЭУ им. С. Кузнеця, НБК, к. 129.

Издатель: Харьковский национальный
экономический университет имени Семена Кузнеця,
Украина, 61166, г. Харьков, просп. Науки, 9-А.

Главный редактор: Елена Птащенко.

Ответственные за выпуск: Ирина Губская.
Верстка: Владимир Носань.

Фото: Валерия Кошарная, Анастасия Станкова.

Тел. (057) 702-09-96, e-mail: dernews@hneu.edu.ua

Номер подписан в печать 01.12.2020, тираж – 3 000 экз.,
распространяется бесплатно.

Изготовитель: ФЛП Носань В. А.

Свидетельство о внесении в Государственный реестр
ВОЗ № 201635 от 02.06.2003 г.

СЛОВО РЕКТОРА

Місією Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця є підготовка сучасної економічної еліти України. Хоча цю місію нами було вперше сформульовано у 2000 році, університет має тривалий і успішний досвід із її виконання, про що свідчать факти із його сьогодення та історичного минулого.

ХНЕУ ім. С. Кузнеця безпосередньо пов'язаний із першим осередком фахової економічної освіти на Слобожанщині, яким було Харківське комерційне училище Імператора Олександра III, утворене на вимогу харківського купецтва у далекому вже 1893 році. Його відкриття було відповіддю на потреби часу. Потужне економічне піднесення кінця XIX ст. перетворило Харків на центр величезного промислового регіону, що зробило дуже відчутною потребу у кваліфікованих фахівцях із різних галузей комерційної справи. Потрібної кваліфікації не можна було набути займаючись лише “практичною діяльністю” у економіці, і їх не надавав тогочасний Харківський університет, який зосереджувався на проблемах академічної науки, і не цікавився прикладним знанням. На момент початку діяльності, Харківське комерційне училище було п'ятим закладом такого типу у країні. Його учні отримували ґрунтовну фахову підготовку, а найкращі із них отримували ступінь кандидата комерції.

Динамічна і конкурентна економіка початку XX ст. потребувала кваліфікації і цінувала компетентність. Знову ж таки за ініціативою харківських підприємців, у 1912 р. при училищі були відкриті вечірні Вищі комерційні курси, які динамічно розвивалися. У 1916 р. за до-

сягнутий високий рівень освітньої діяльності, спеціальним законом їм було надано статус Комерційного інституту “із правами урядових вищих навчальних закладів”. У ХКІ були створені сучасні навчальні та дослідницькі лабораторії і одна із найбільших у країні фахових бібліотек. У інституті було вперше розпочато систематичні дослідження економічної динаміки вітчизняного господарства. У 1918 – 1921 рр. у ХКІ отримував вищу освіту Саймон Кузнець, майбутній Нобелівський лауреат із економіки 1971 р.

Перетворений на Інститут народного господарства (Інгосп), упродовж 1920 -х рр. цей заклад продовжував бути флагманом економічної освіти і науки України. За популярним тоді висловом, який наводить у своїх спогадах його тодішній студент П. Шелест, інститут вважався “кузнею радянських директорів” і користувався неабиякою популярністю серед амбітної молоді.

На базі промислового факультету Інгоспу 20 жовтня 1930 р. було відкрито Харківський інженерно-економічний інститут (Інжек), який протягом п'яти десятиліть готував фахівців у сфері організації виробництва, планування і управління народним господарством. Потребу у таких фахівцях гарно ілюструє наступна думка дослідника господарства того часу Д. Ширера. Амбіційні апологети радянської індустріалізації хибно розуміли предмет своєї заздрості – американську промислову систему. Свою увагу вони зосередили на “первинних виробничих технологіях” та проігнорували головне – американську організацію виробництва. Як результат, радянські фаб-

рики мали масу некваліфікованих робітників, які обслуговували головні механічні цехи, і в цілому були недостатньо ефективні. Це виявлялося у таких інцидентах, як приголомшливий провал із запуском виробництва на новітньому тракторному заводі у Сталінграді початку 30-х рр. та ін.

Випускники Інжеку мали виправляти це становище. Без ХІЕІ важко було б уявити розвиток провідних галузей промисловості України у другій половині ХХ ст. Тут були розпочаті систематичні розвідки із організації промислового виробництва. У 1948 р. вчені інституту виступили із регіональною економічною ініціативою «Харків науковий – Харкову індустріальному». Робочі групи, сформовані із викладачів та студентів Інжеку виконали для заводів міста десятки проектів із оптимізації виробничих процесів, запровадження нових управлінських та облікових технологій, підвищення рентабельності. Проекти мали суттєвий економічний ефект і допомогли харківським заводам у післявоєнному відновленні. Розвиваючи розпочаті дослідження, професор О. Г. Ліберман ініціював утворення наукової лабораторії із дослідження машинобудівних підприємств Харківського регіону. Він отримав відомість як автор концепції Економічної реформи 1965 р., що започаткувала ринкові перетворення у вітчизняній економіці.

Випускники ХІЕІ відзначилися як економісти, організатори виробництва, талановиті інженери, науковці-дослідники. Сильним боком діяльності ХІЕІ були його тісні зв'язки із господарством. У ХІЕІ було створено один із перших у місті електронно-обчислювальних центрів, технологічні і наукові лабораторії, запроваджено використання математичних методів у економічних дослідженнях, розпочато розробку автоматизованих систем управління виробництвом тощо.

Втім, розвиток спеціальної економічної освіти унеможлиблювався через відірваність українського освітнього, наукового і господарського просторів від світу. Штучна ізоляція, разом із пануванням адміністративно-командної системи у економіці гальмували поступ вищої освіти. Із здобуттям Україною незалежності ці перепони було знято. У 1994 р. ХІЕІ розширює перелік напрямів підготовки і спеціальностей, за якими могли навчатися студенти та набуває статусу економічного університету.

Із початку 2000-х рр. університет стає лідером у перетвореннях і у запровадженні європейських стандартів вищої освіти. У 2004 р. університетові надається статус національного, у 2013 р. із згоди рідних вченого ХНЕУ отримує ім'я свого видатного вихованця, Нобелівського лауреата із економіки Семена Кузнеця.

Університет співпрацює із роботодавцями та гнучко реагує на потреби ринку праці, створюючи та удосконалюючи навчальні курси, формуючи відповідні програми підготовки, поглиблюючи зв'язок навчання із науково-дослідною діяльністю та практикою. Провідну роль у

розвитку наукової діяльності університету, підвищенні його статусу в міжнародних та вітчизняних рейтингах відіграють його наукові школи.

В університеті запроваджено компетентнісний і студентоцентричний підходи у навчанні. Студенти отримали можливість власну освітню траєкторію, обираючи варіативні навчальні курси. Ефективність і гнучкість навчального процесу забезпечує використання сучасних технологій навчання, до яких належать персональні навчальні системи побудовані на базі програмної платформи Moodle, розвинена мережа он-лайн ресурсів, доступні викладачам та студентам інформаційні технології. Запровадження принципів дуальної освіти сприяє отриманню студентами сучасних та затребуваних ринком праці знань і навичок.

Поглиблене вивчення іноземних мов, англійської мови, спільні із європейськими університетами програми подвійного диплому надають студентам додаткові можливості та інтегрують університет у світове освітнє середовище. Університет є членом восьми представницьких міжнародних організацій, включаючи Magna Charta Universitatum, Європейську асоціацію університетів (EUA), Університетську агенцію франкофонії (AUF), співпрацює із українськими представництвами Світового банку, Європейського союзу. При університеті діє мережа міжнародних центрів, які забезпечують доступ до інформаційних ресурсів, мовної підготовки і академічних обмінів. Університет здійснює активну міжнародну діяльність на основі понад 85 підписаних угод про співробітництво із закладами вищої освіти та організаціями Європи і світу. Та є учасником міжнародних академічних проектів в межах програм в межах програм Erasmus+, Horizon 2020, Університетської агенції франкофонії. На сьогодні, студентами університету є більше тисячі іноземних громадян із 43 країн.

Університет спрямовує свої зусилля на виховання особистості – творця, а не руйнівника, та формування у студента потреби постійно навчатися, вдосконалювати свою майстерність, саморозвиватися. Участь у творчій діяльності та волонтерській роботі підвищує соціальну активність студентської молоді, можливості щодо якої надає Молодіжна організація університету. Молодіжний культурний центр ХНЕУ ім. С. Кузнеця забезпечує діяльність цілої низки творчих колективів та проведення десятків громадських, культурних і спортивних заходів.

Університет забезпечено сучасною матеріальною базою діяльності, якісним аудиторним фондом, навчальними лабораторіями, науковою бібліотекою, спортивними комплексом, комфортабельними гуртожитками.

Сучасна стратегія розвитку університету запроваджує цілий комплекс змін, які перетворюють ХНЕУ ім. С. Кузнеця на сучасний освітній заклад світового рівня, та мають сприяти його входженню до числа тисячі провідних університетів світу.

ВІДКРИТТЯ НОВОГО КОРПУСУ

Ми живемо у світі, який неймовірно швидко змінюється. Ці зміни постійно прискорюються і створюють нам великі виклики щодо того, як на них реагувати та реалізувати. Відповідь на всі ці виклики - високоякісні університети. Їм потрібно навчити людей жити в новому світі, досліджувати процеси змін, розвивати нові відносини на роботі, створювати нові економіки на заміну старим, які руйнуються глобалізацією. Для цього університети повинні бути лідерами процесу забезпечення якості освіти та створювати усі умови. Так у 2015 році в Харківському національному економічному університеті імені Семена Кузнеця відбулося урочисте відкриття нового навчального корпусу з сучасним обладнанням та новими іменними аудиторіями. Будівництво цього навчального корпусу розпочато у жовтні 2011 року з закладки капсули в фундамент будівлі. У капсулі поміщені побажання для нащадків, які навчатимуться в ХНЕУ ім. С. Кузнеця через 100 років. Того дня університет привітали: Голова Верховної Ради України Володимир Борисович Гройсман, заступник Міністра освіти і науки України Гевко Андрій Євгенович, Голова Харківської обласної державної адміністрації Ігор Львович Райнін, Голова Харківської обласної Ради Сергій Іванович Чернов, ректори ВНЗ Харкова, представники міської та обласної адміністрації.

В аудиторії є портрети ректорів ХНЕУ ім. С. Кузнеця, включно із навчальними закладами, які йому передували. Віноградов І. О. (1893-1906), Дубяга Н. М. (1906-1918) – директори Харківського комерційного училища; Тимофєєв В. Ф. (1912-1919) – директора Харківських Вищих комерційних курсів і Харківського комерційного інституту; Фомін П. І. (1920-1923), Кустолян Є. О. (1929-1930) – директори Харківського інституту народного господарства; Бідний В. Г. (1930), Толстов І. І. (1932-1933), Брагін І. Д. (1934-1938), Ямпольський С. М. (1938-1941), Тесленко-Пономаренко Ф. Ф. (1947-1965), Штець К. О. (1966-1977), Сіроштан М. А. (1978-1994) – директори і ректори Харківського інженерно-економічного інституту; Сіроштан М. А. (1994-2000), Пономаренко В. С. (із 2000 р.) – ректори Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця.

Аудиторія імені Семена Кузнеця А-4 нового навчального корпусу.

Семен (Саймон) Кузнець (1901-1985) – Нобелівський лауреат із економіки (1971), у 1918 – 1921 рр. студент Харківського комерційного інституту. В аудиторії розміщено алегоричну картину харківського художника Володимира Носаня, присвячену життю та творчості С. Кузнеця, бюст С. Кузнеця роботи харківського скульптора Олександра Демченка та вітрини із фотоколажами та прижиттєвими виданнями робіт С. Кузнеця.

Аудиторія інтерактивних технологій навчання А-3 нового навчального корпусу.

Аудиторія А-5 Нобелівських Лауреатів з економіки нового навчального корпусу.

В аудиторії розміщені барельєф із зображенням нобелівської медалі Саймона Кузнеця, картина харківського художника Володимира Носаня, що зображує момент нагородження С. Кузнеця Нобелівською премією із економіки (1971 р.). У вітринах медальйони роботи харківського скульптора Олександра Демченка, присвячені усім Нобелівським лауреатам із економіки за період 1969-2015 рр. (на час зведення будівлі).

***Аудиторія імені Овсія Лібермана А-6
нового навчального корпусу.***

Саме у ХНЕУ ім. С. Кузнеця відбулося становлення Овсія Григоровича як науковця, були написані його всесвітньовідомі монографії та підручники, які перекладалися різними мовами та неодноразово перевидавалися. Нині у ХНЕУ ім. С. Кузнеця триває розвиток наукових досліджень, пов'язаних із проблемами економічного стимулювання виробничої діяльності у промисловості, що їх започаткував професор О.Г. Ліберман. Ліберманівські читання є певною данню вшанування славетної наукової спадщини відомого харківського економіста та стали традиційними для студентів та молодих науковців.

***Аудиторія Економічної науки А-7
нового навчального корпусу.***

В аудиторії встановлено бюсти мислителів – визначних представників основних напрямів економічної думки: Ж.-Б. Кольбера (меркантилізм), Ф. Кене (фізіократи), А. Сміта, Д. Рікардо, Т.-Р. Мальтуса (класична школа), Р. Оуена (соціалізм), Ф. Ліста (протекціонізм), Г. фон Шмоллера (історична школа), А. Маршалла (неокласичний напрям), Т. Веблена (інституціоналізм), Дж. М. Кейнса (кейнсіанство).

САЙМОН КУЗНЕЦЬ

14 жовтня 2013 року Наказом Міністерства освіти і науки України Харківському національному економічному університету було надано ім'я видатного економіста, лауреата Нобелівської премії з економіки Саймона (Семена) Кузнця (1901-1985). Ініціатива щодо нового найменування вищого навчального закладу була висунута трудовим колективом та схвалена родиною лауреата – сином, професором Індіанського університету Полом Кузнецем та донькою Джудіт Штейн. Чим обґрунтоване це рішення, і що пов'язується постать С. Кузнця з університетом та у більш широкому контексті із українською економічною наукою початку ХХ століття?

Це питання представляє не лише меморіальний інтерес. У присвячених С. Кузнецю біографічних дослідженнях є очевидна прогалина, пов'язана із тривалим браком інформації щодо його ранніх років життя. Сам С. Кузнець у цьому сенсі не був багатослівним. Відомі лише дві його згадки щодо своєї молодості. Перша й найбільш відома – це фраза із його нобелівської автобіографії: «Я народився у Росії у єврейській родині... Моя університетська освіта розпочалась у США та була завершена у Колумбійському університеті». Ці речення послужили основою низки помилкових тверджень щодо фактів життя С. Кузнця до імміграції; зокрема щодо Харкова як його місця народження та Харківського університету як alma mater науковця.

Самі по собі ці помилки могли здаватися малозначущими, якби вони не створювали додаткову неясність щодо джерел формування наукової методології Кузнця, особливості якої відзначалися неодноразово. Через відсутність джерел та мовний бар'єр західні дослідники його наукової спадщини змушені були обмежуватися лише загальним припущеннями. М. Перлман, аналізуючи дискусію Кузнця

з Шумпетером, вказує, що Кузнець, вочевидь, належить до іншої, ніж англо-американська, зосередженої на концепції ринкової рівноваги традиції в економічній думці. А. Медісон зазначає, що у час навчання С. Кузнця в Україні викладали М. Туган-Барановський та Є. Слуцький, а економічний аналіз був більш витонченим у Росії, ніж у США.

При всьому цьому безумовним є вплив на Кузнця визначного американського науковця У. Мітчела, його наукового керівника у Колумбійському університеті та У Національному бюро економічних досліджень. Сам Кузнець неодноразово згадував про свій великий особистісний та інтелектуальний борг перед У. Мітчелом.

Друга згадка – це цитована Р. Фогелем промова С. Кузнця на урочистому святкуванні його 80-річчя. Цього разу С. Кузнець висловився розгорнутіше і навіть цілу низку промовистих, як виявилось, відомостей щодо раннього етапу своєї академічної біографії:

«Я приїхав до цієї країни у 1922-му, коли мені був 21 рік, отже, більшу частину першої чверті мого життя було проведено у Росії, переважно у навчанні, але також у накопиченні неабиякої кількості життєвого досвіду: війна, революція, два роки у економічній інституції (institution devoted to economics), два роки у радянському уряді. Власне, я закінчив як голова секції бюро статистики праці України, і моя перша публікація була російською мовою, коли я був у зрілому двадцятирічному віці. Таким чином, коли я прибув до Сполучених Штатів, я прибув зі специфічним багажем: навчання у науковій гімназії (scientific gymnasium), неабияким досвідом щодо статистичних досліджень у економіці, неабияким обсягом прочитаного (я добре знав роботи Шумпетера перед приїздом сюди) та любов'ю до правильних кількісних процедур, що докладаються до суспільствознавчої тематики».

Науковій спадщині Кузнеця присвячено більш ніж півтора десятки ґрунтованих публікацій. Факти українського періоду життя С. Кузнеця встановлені у низці праць В.М. Московкіна. Листування з родиною науковця дозволило виявити ключовий факт раннього етапу його академічної біографії-навчання у Харківському комерційному інституті (ХКІ). Через те, що сам С. Кузнець був українцем, у згадках про роки своєї молодості, до 2010 р. наші відомості про його навчання до еміграції у США й вступу до колумбійського університету вичерпувалися короткою фразою у його нобелівській автобіографії: «своє університетське навчання я розпочав у Росії і завершив у Колумбійському університеті» та побіжною згадкою про навчання у «науковій гімназії у Харкові», якої він припустився під час промови на ювілеї. Навіть те, що він народився у Пінську, а не у Харкові, як це автоматично твердили автори його біографій, випадково встановив М. Абрамовіц у 1986 р., запитавши у вдови вченого. Непевна лаконічність нобелівської автобіографії створювала, як виявилось, ґрунт для низки невірних висновків.

Пошук та дослідження інформації у архівах України дозволив напевне встановити про навчання Кузнеця та членів його родини у Рівненському (1910-1915 рр.) та 2-му Харківському (1915-1918 рр.) реальному училищах. Було встановлено деталі біографії вчителів Кузнеця у вищій школі, професорів Харківського комерційного інституту. 2013 р. було вперше опубліковано магістерську роботу С. Кузнеця «Економічна система д-ра Шумпетера, яка розглядається та критикується». Видання є зворотнім перекладом на російську мову з оригіналу, який зберігається у бібліотеці Колумбійського університету.

Історичну реконструкцію розвитку економічної науки й освіти в Україні початку ХХ ст. здійснено у ро-

ботах Е.Л. Лортикяна. Зокрема, у його ґрунтовній праці «Українські економісти першої третини ХХ ст.» вперше надано загальні обриси щодо розвитку недержавської економічної думки України початку ХХ століття, охарактеризовано погляди її основних представників, надано навчальні плани економічних вузів України у передреволюційний час.

Досить велику кількість публікацій присвячено власне науковому доробку С. Кузнеця. У роботах М. Абрамовіца, Р. Фогеля, М. Перлмана, Е. Ландберга та інших докладно аналізується внесок Кузнеця у економічну теорію. Практично всі існуючі публікації характеризують американський період його творчості, хоча досить частими є згадки про наявність перед американського бекграунду у академічній біографії дослідника. Через мовний бар'єр та недоступність історичних джерел, які перебувають на території України, у радянські часи ця проблема залишалася практично недослідженою.

Урешті-решт, існує обширний, але розрізнений блок праці, у яких аналізу піддано особливості розвитку економічної науки України на початку ХХ ст. та її порівняння з аналогічними науковими школами та напрямками континентальної Європи, Британії та США. Наприклад, тут слід відмітити цикл статей В. Барнетта щодо проблеми «російської історичної школи» в економіці.

Зрештою, незважаючи на наявну кількість літератури важко відповісти, ким вірогідно був С. Кузнець у початковий період своєї академічної біографії: можливим прихильником меншовицького марксизму, як-то був переконаний М. Перлман, необтяженою «теоретичною упередженістю» *tabula rasa* з гарною підготовкою в емпіричних методах, за Г. Вейом, чи досвідчним і прекрасно підготовленим економістом з практичним досвідом статистичної роботи, у аналітичних підходах якого відчувалася належність до розвиненої академічної традиції, як зазначав А. Меддісон?

З метою відповіді на поставлені запитання проаналізуємо навчальний план Харківського комерційного інституту, де навчався Кузнець, розділимо його на окремі напрями та розглянемо їх, поставивши у їх контекст розвитку економічної науки початку ХХ ст. та відомих рис наукової творчості С. Кузнеця.

Харківський комерційний інститут, як і переважна більшість вищих навчальних закладів України, має тривалу історію реорганізацій. Він розпочав свою діяльність у 1912 р. як вищі комерційні курси, що діяли при Харківському комерційному училищі. У 1916 р. курси отримали власний навчальний корпус та збільшили контингент учнів до 1412 студентів та вільних слухачів обох статей із викладацьким складом у 58 чоловік. Відтак при наборі у 1000 студентів загальний контингент учнів мав зрости у 1920 р. до 4 тис. осіб. 29 березня 1916 р. спеціальним законом курсам було надано статус Комерційного інституту.

НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН

Однією з найбільш важливих форм міжнародної діяльності для університету є навчання іноземних громадян – студентів, слухачів та аспірантів.

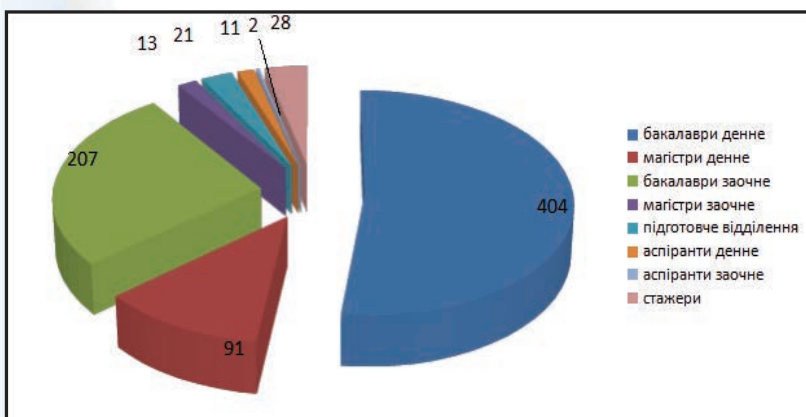
Починаючи з 1949 року, в ХНЕУ ім. С. Кузнеця здійснюється підготовка фахівців для зарубіжних країн. Максимальна кількість іноземних студентів в нашому університеті була досягнута у 2013/2014 навчальному році і складала 3300 осіб. На той період наш університет по контингенту іноземних студентів займав 4-те місце серед ВНЗ України.

Останнім часом слід зазначити, що його динаміка, на жаль, має негативну тенденцію. Це пов'язано, як з політичним становищем в Україні, так і зі зміною політики закордонного навчання студентів в країнах Центральної Азії та Кавказу, які в останні роки були основними постачальниками абітурієнтів як для ХНЕУ ім. С. Кузнеця, так і для України в цілому. До того ж, цього року додала-

ся проблемна ситуація, пов'язана з поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19, викликаній коронавірусом SARS-CoV-2. Проте відповідно до законів діалектики відбувся перехід від кількості іноземних студентів до їх якості. Перш за все, варто зазначити суттєве збільшення іноземних студентів на другому (магістерському) освітньому рівні навчання. Якщо у 2010-2015 роках кількість іноземних студентів у магістратурі не перевищувала двох десятків, то у 2020-2021 навчальному році їх складала 104 особи.

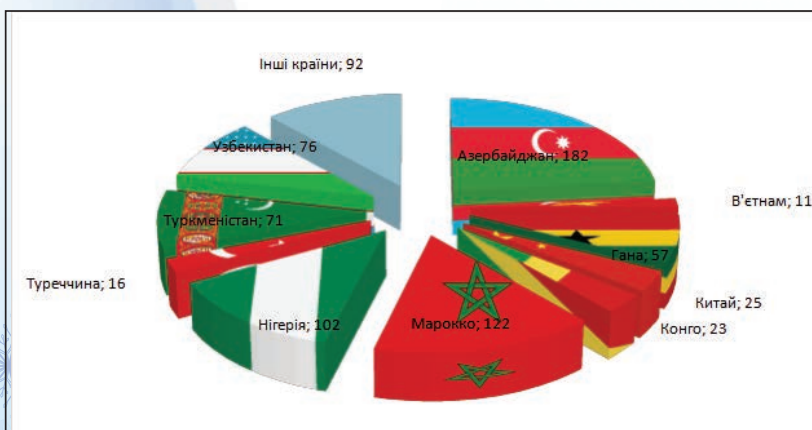
Крім того, акредитація третього освітньо-наукового рівня за декількома спеціальностями дозволила залучити здобувачів ступеня доктора філософії з Китаю, Нігерії, Марокко, Алжиру, Лівії, Японії та Австрії.

Станом на 01.11.2020 року чисельність контингенту іноземних громадян складала 777 осіб.

Структура контингенту іноземних громадян, що навчаються в університеті, за видами і формами навчання представлена на рис. 1.

Рис. 1. Структура контингенту іноземних громадян, що навчаються в університеті, за видами і формами навчання

Структура контингенту іноземних громадян, що навчаються в університеті, за основними країнами походження представлена на рис. 2.

Рис. 2. Структура контингенту іноземних громадян, що навчаються в університеті, за основними країнами походження

У ЩОРІЧНА МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ CED – 2020 У ХНЕУ ІМ. С. КУЗНЕЦЯ.

Щороку у Харківському національному економічному університеті імені Семена Кузнеця проводиться Міжнародна наукова конференція “Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця”, у якій беруть участь науковці провідних університетів світу з Словаччини, Болгарії, Польщі, Литви, Туреччини, Португалії, Норвегії, Іспанії, Німеччини, Латвії, Італії, Франції, Монголії. На конференції Україна була представлена науковцями з Київської, Полтавської, Сумської, Харківської та інших областей. Ця конференція актуалізує наукову спадщину С. Кузнеця, Нобелівського лауреата з економіки 1971 року, теоретика економіки розвитку, що як радник багатьох урядів різних країн брав активну участь у розробці ефективних моделей їх економічної політики. Час не стоїть на місці. Щодня відбуваються якісь зміни. Але хтось намагається триматися подалі, а хтось з головою занурюється в роботу, забираючи максимум користі від нових можливостей, використовуючи інноваційні методи та роблячи робочий процес максимально корисним та цікавим. Конференція міжнародного формату і в цьому році відбувається в незвичному форматі але на високому рівні та вкотре доводить, що в університеті створено усі умови для розвитку і процвітання наукової діяльності. Так, 27 листопада 2020 року у Харківському національному економічному університеті імені Семена Кузнеця відбулась V щорічна Міжнародна наукова конференція CED – 2020 «Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця». У зв'язку з продовженням карантину, пов'язаного з пандемією коронавірусу COVID-19 конференція проходила дистанційно в системі Zoom.

Тематика конференції включала питання реформ і розвитку в економічній науці, проблеми циклічної динаміки та моделювання економічних процесів та питання освіти та соціального розвитку суспільства.

Цього року в конференції прийняли участь науковці провідних університетів світу, а саме, Німеччини, Норвегії, Словаччини, Австрії, Болгарії, США, Литви, Китаю, Польщі, Індії, Азербайджану та провідних університетів України з м. Київ, Київської, Луганської, Житомирської, Вінницької, Тернопільської, Сумської, Харківської та інших областей. Загальна кількість учасників конференції становила понад 320 осіб.

На пленарному засіданні виступили з привітальними словами почесні гості з України, Норвегії, Австрії, Литви, Словаччини та Польщі:

- В. Пономаренко, д.е.н., професор, член-кореспондент НАПН України, заслужений діяч науки і техніки України, ректор Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця.

- В. Кремень, Президент національної академії педагогічних наук України, д.філ.н., професор, Академік НАН України.

- М. Кизим, перший заступник міністра освіти і науки України, д.е.н., професор, член-кореспондент НАН України.

- С. Чернов, Голова Харківської обласної ради, д.н. держ. упр., дійсний член інженерної академії України.

- Є. Грицьков, заступник голови Харківської обласної державної адміністрації, к.е.н., доцент.

- В. Бакіров, д.соціол. н., професор, ректор ХНУ імені В.Н. Каразіна, Академік НАН України, член-кореспондент НАПН України, заслужений діяч науки і техніки України.

- Відеозвернення пана Цехетнера, віце-президента з міжнародних відносин, університет прикладних наук Верхньої Австрії (Австрія);

- Відеозвернення пані Урбанович, віце-міністра освіти і науки Литви (Литва);

- Відеозвернення пана Пукала, проректора у справах студентів, Ярославська державна вища техніко-економічна школа ім. Броніслава Маркевича (Польща);

- Відеозвернення пана Хамота, професора, ректора університету економіки (Вища школа економіки) (Польща);

- Відеозвернення пана Цибака, квестора Вищої школи економіки та менеджменту в публічному адмініструванні (Словаччина);

- Привітання проф. Жана-Урбана Сандала та вручення грамоти ректору ХНЕУ ім. С. Кузнеця Володимирі Пономаренку (Норвегія).

На програмних виступах доповіді ключових спікерів конференції були присвячені різним питанням, починаючи з необхідності закону спадщини, проблем моделювання нерівності розподілу доходів у процесі розвитку економіки та закінчуючи питаннями необхідності збереження планети для майбутніх поколінь.

Робота секцій була оживлена дискусіями з питань ведення та перспектив розвитку маркетингової діяльності національних товаровиробників, вибору напрямків та орієнтирів проведення інституційних трансформацій в сучасному суспільстві, вибору механізмів виходу з кризи, закриття масового виробництва, розвитку системи освіти, що відповідають викликам відповідних технологічних устроїв, посилення міжнародного співробітництва, політкультурності соціальних та виробничих процесів.

За результатами роботи конференції розроблена резолюція, в якій запропоновано шляхи та заходи щодо визначення напрямів економічного зростання економіки України за рахунок подолання кризових ситуацій, які виникають під впливом циклічності динаміки економічних процесів.

